

Юліан Чайковський.

ЯК ГАЛИЧАН ВТЯГНУЛИ В КОНТРЕВОЛЮЦІЮ.

(Докінчене.)

10. Галицька армія на послугах контрреволюції.

Скоро зниклися Петлюра з Диктатором і не очутилися на Галицькій стріліці після важкого для них переходу через Збруч і не встигли розглянути ся на Наддніпрянській Україні, чи властиво на тому кусочку, на якому парадували Петлюра, як уже попали в лапи петлюрівської, а через його в лапи європейської буржуазії.

Замість з'єднати ся з більшовіками, вони стали віч-на-віч проти себе із червоними військами. Помімо всієї брехливої протибільшовицької агітації з боку Петлюри, наступ галицької армії йшов дуже мляво. Стріліці поглядали на боки і шов бачили?

Бачили, що на ділому крилі наступають царські генерали із катом Денікіном, себто-рідним братом он-тих Бобринських, Скалонів, Едлопів, які так дали ся визнає галицько-українському селянству підчас царської окупації Галичини. На правому-ж крилі наступала на більшовиків та-ж сама галицька армія, що ще вчора примусила галицьку армію покинути рідні галицькі хати й поля.

Нічого не міг зрозуміти нещасний затурканий галицький стрілець, шось не доладо видавало ся молодшому старшинству. Однак і Петлюра і галицькі генерали он-ти тупоумні Микитки, Тарнавські, Кравис, Щірки, Шаманки та прочі німецькі та свої-ж українські отамани не давали "політикувати" стрілецьким масам і молодшим старшинам.

Здавало ся, що після всього обману, яким годували галицьку армію Петлюра і свої генерали та отамани, які малювали Денікіна гарним спільником, після зудару галицьких військ із денікіно-бреховицькими у Києві, стане всім ясно, в яке багно, в яку контрреволюцію втягнув Петлюра і генерали галицьких стрілець, он-тих передовоїчених у військовий однострій галицько-українських селян і робітників.

Після опущення Києва перед денікіністами полчищами галицька армія автоматично перестала воявати із більшовіками. Бо й найбільше засліплені бачив, що "шкода галицьких жертв, шоби промовчати Денікінові шлях до відбудована "єдиної незламної Росії" із царем батюшкою на чолі. Знова всі галицькі стріліці і молодші старшини були переконані, що сим разом економічно галицька армія злучить ся із своїм природним спільником із червоною армією. Одинок вони не мали ніякого голосу і писнути не сміли, а то зараз полевий суд і розстріл. А на революцію не були вони здатні, за-наздо гноїли й революційну волю панове посли, та попи в останньому десятилітті.

Тай не могли відважити ся шей тому, шб майже вся галицька армія лежала на тифозних нарах...

З того скористала продажна галицько-українська буржуазія і генерали і знова во ім'я своїх класових інтересів, во ім'я он-тих добродетельних посад, во ім'я того, шоби вона могла й далі сидіти на спинах "свогого" народу і висмоктувати з його останні соки, — продала галицький робітничий народ, галицьку армію Денікінінським поспілкам.

В сьому випадку яскраво побачили галицькі стріліці, як легко дрібно буржуазія во ім'я своїх класових інтересів потапить викинути на смітник усі "національні" куміри, як "самостійність" та сино-жовті шматки, перед якими казала галицькому селянству падати на коліна і чекати соціального і національного визволення тай до яких сама лицемірно підносила в гору очі.

Не багато помогла галицька армія Денікінові, вона й не хотіла помагати помімо всіх суворих наказів генералів і отаманів. На революцію не була здатна, але пасивного опору вже навчила ся ще за часів Петлюри.

Скоро переконали ся генерали та отамани, що перерахували ся на Денікінові. Українські наддніпрянські селяни і робітники разом із славною Червоною армією почали торощити царсько-офіцерсько-дідичівські полчища і гнати в Чорне Море. І генерали та отамани забавляли ще раз спробувати із Румунією, туди по-провадити галицькі вівці. Однак галицька армія не бажала туди йти тай не могла, бо ще велика її частина лежала на тифозних нарах.

І склав ся підпільний революційний комітет, в який ввійшли поруч із дієвими прихильниками радянської влади тем чимало людців, затреханих дрібно-буржуазною посольсько-диктаторсько-генерально-отаманською отруєю.

Галицька армія перейшла на бік Червоної армії. Однак се ще не була революція, се не

стало ся наслідком внутрішньої горожанської війни. Се було передовсім для більшості старшинського складу черговою васьківсько-лєвицько-петрушевським славною орієнтацією.

Однак для рядового стрілецьтва і для молодшого старшинства, яке вийшло з під попертої селянської стріхи се могло стати ся початком ідеологічного перелому, початком їх класового усвідомлення. На жаль так не стало ся, політична праця була слабо поставлена, чистки радикальної ворожих дрібно-буржуазних елементів не зроблено.

А навпаки слабонька чистка насторожила всі дрібно-буржуазні елементи. Вони об'єднали ся во ім'я оборони своїх класових інтересів, во ім'я онтих посад, во ім'я права вигідно сидіти на спинах селянських і робітничих мас — он того сірого рядового стрілецьтва.

І от вони в спілці із петлюрівськими агентами при помочи антантського золота, користуючися деякими тактичними помилками деяких представників Радянської влади, повели злочинну агітацію і спричинили перехід частини галицьких військ на бік Петлюри і... польської шляхти.

Тут ще раз яскраво показала галицько-українська буржуазія та її агенти, що вона во ім'я своїх класових інтересів піде із найбільшим своїм суперником, подоче делійні нею куміри "самостійності" та сино-жовтих шмат.

Однак, там, де політична робота, класове усвідомлення було як слід поставлене, там справа пішла як слід. Он-ти самі Усусуси, які від 1914 року твердо тримали у своїх руках прапор визволення України, тепер класово усвідомлені, залишили ся вірними в рядах Червоної армії і цупко держать у своїх руках Червоний прапор, сей символ успішного визволення працюючих мас, визволення як соціального так і національного.

11. Гірка наука.

"Народе мій, замучений, розбитий,
"Мов паралайчик той на роздорожу,
"Людським приривством
"Ніби струмом акритий".

Хочеть ся із великим галицько-українським революціонером гукнути до Вас, селяни і робітники нещасної Галичини. Доки Ви будете тим вітцями, які всякий німецький посол або отаман буде водити за ніс, буде продавати то Антанті то Петлюрі то Денікінові, то польським панам.

На цілому світі повстає робітничий народ проти вікових гнобителів і висмоктувачів, проти капіталістів, царів, президентів, буржуїв і отаманів, проти он-тих п'явок, які живуть чужою працею.

На Україні і в Росії пролетаріят і незаможне селянство перші прогнали всіх галапачів і азяли в свої руки всю владу. Вибрали з поміж себе Ради Робітничих, Селянських і Червоно-стрілецьких Депутатів і через них заводять радянський лад, здійснюють диктатуру пролетаріату, себто нищать капіталістичний лад, лад висмоктання одної людини другою і кладуть підвалини під новий комуністичний лад.

Вони, он-ти робітники і селяни України і Росії, сотворили могутню міліонову Червону армію, яка розторощила Колчака, Денікіна, Юденича, Петлюру, Пласудського і несе на своїому Червоному прапорі визволення усім поневоленим, усім працюючим цілого світа і Вам, зражені та обкрадені галицько-українські селяни і робітники.

Хай живе Червона армія! Прийміть її як найріднішого брата. Нагодуйте, пригостіть. Тай самі беріть кірка в руки, вступаєте в ряди Червоної армії, шоби добути польських панів та українських своїх-же запродавців.

Беріть уся владу у свої мозолісті руки!

Вибирайте Ради Селянських, Робітничих і Червоно-стрілецьких Депутатів.

Вибирайте до них найкращих з поміж себе, таких-же голяків, як і Ви! Бо вони не зрадять Вас.

Гоніть в ший тих всіх, що Вас запрудували Антанті, Петлюрі, Денікінові і польським панам. Тих всіх, що розкрадали майно, що на Ваших трупах робили маєтки.

Хай живе Радянська Галичина!

Хай живе Українська Соціалістична Радянська Республіка!

Хай живе тісна спілка Радянських Республік цілого світа!

Хай живе Червона армія!

Геть усіх панів, капіталістів, фабрикантів, купців, буржуїв, усіх п'явок робочого народу!

Прочі із зигнілими полами, дрібно-буржуазією!

Хай живе єднане працюючих всіх країн!

Пролетарі усіх країн, єдняйте ся!

"Чуєш: суми загради..."

"Час розплати настав!"

"В Інтернаціоналі"

"Здобудем людських прав!"

3 ЧЕРВОНИМИ СТІЛЬЦЯМИ.

(Нотатки Усусуса.)

Начинав ся 1920-ий рік. Шоб раз завзятіше кружляли ся галицькі армії вистки про побіди більшовиків. Вкінці таки стало ясно, що на правду прийшов кінець Денікінові.

Червоні війська заняли Київ, Харків, Полтаву і Ростов над Доном.

Довгі валяки галицької армії без цілих титли на південь широкими болотистими дорогами Правобережної України, а на них то сиділи то лежали нещасні галицькі стріліці, ті, якіх пощадив страшний тиф.

Далеко від рідної стріхи, зніщені фізично і морально, дивились вони западими очима. Команда галицької армії, яка була тоді цілком-а-руках давніх австрійських старшин, рішила була ділити долю Денікіна і групувала частини в районі Балти.

Ще раніш, перед переходом до Денікіна, біля 10.000 стрілець утікло до Червоної Армії. А тепер ще більше в армію почало зростати невдоволення. По-ложене було ясно. Лише більшовики, які вивисли на своїм прапорі гасло соціального і національного визволення, можуть бути-нашими союзниками.

Лише вони допоможуть вигнати з нашої землі польських дідичів і тих підпанків, що смоктали соки з нашого робітничого і селянського.

В район Балти саме тоді наблизились червоні війська і треба було скоро рішитися. Розум диктував одно, а чувство галицької офіцерії протестувало. На кінецьвих нарадах більшість таки заявила ся за переходом до більшовиків.

Більшовицькі частини прийняли нас сердечно. Ширими словами витали вони нас на мітингах в містечку Балті. Ми пригладілись тим російським частинам, що переходили через наш район на польський фронт. Ми не бачили тих людських звірів, ні бандитів, як представляла нам галицька і придніпрянська преса, то були гарно здисцілізовані частини, що хоч нудженно вбрали, але бадьоро і з великим одушевленням пішли на фронт.

На команданта замість зне-навидженого всім ген. Микити було призначено тов. Горайка, Галичанина, який організував з полонених Українців червоні частини і бив ся за Радянську Україну. Він взяв ся до реорганізації армії, поділив її на три бригади, усунув злишних людей і повернув армію боєздатність.

На комісарів до поодиноких частин було призначено такі Галичани, членів Галицької Комуністичної Партії. По полках і курнях вже бригадні комісари попризначали людей не-партійних.

Але на жаль на посади комісарів часто діставались люди з малим досвідом і малим партійним стажем.

Найкраще склались відносини в бригаді Червоних Українських Січових Стрілець. Тут комісари були люди з досвідом, а на посадах командантів були старшини Укр. Січових Стрілець, які підчас війни жили в тіснім контакті з підлеглими їм стрільцями.

9. марта прийшов від команди армії приказ вирушити галицьким червоним бригадам на волинський фронт. Першою вийшла бригада Ч.У.С.С. Стрілець, дівастини довший відпочинок і людське трактування, видужав з тифу і набрав життєвої енергії. Свідомий чого він йшов і за що, він прямо рвав ся на фронт. Одночасно у вільний час від муштри велась горничкова культурно-просвітня праця. Кипіла праця по комуністичних гуртках, уряджувано мітинги і концерти для себе і селян, курси неграмотних і вищі політичні курси для командантів і реферати.

Давні старшини дивились на працю з початку з певним невдовірем, але з часом почали втягатись до діла і самі. Поча-втоворювалась певна гармонія між стрільцями і командантським складом з одної сторони

і 44 дивізією Червоної Армії — з другої.

З початком цвітіння бригада відійшла на фронт, шоби змістити перемучені частини Богунівської бригади. Лунала голосно по полях Волиня пісня червоних Усусусів:

"Сміло, товариші разом
Станемо в стрілецьких рядах,
Нашим найвищим наказом
Волі народної стят!"

Населене приймало нас сердечно і гостило нас чим могло, бо бачило в нас завзятих оборонців перед нападами польських бандитів.

Та по великодушних святах почали приходити від двох галицьких бригад, що стояли на фронті в складі двох сусідніх дивізій, тривожні вістки. Говорилось про повстання в районі Тарасполя, але не хотілось навіть вірити. Товариш Баран, старий галицький комуніст і командант бригади говорив, що се агенти Петлюри, вислани ним на спілку з Поляками; використовують невдоволене галицьких старшин і роблять своє брудне діло.

Тому так тяжко було знести бригаді, коли 23. цвітня завідуючий політичним бюрою армії тов. К. привіз до бригади сю вістку, як доконаний факт.

Тов. К. скликав сходини всіх комісарів і командантів полків і курнів бригади і заявив, що в наслідок того, що 2. і 3. бригади Ч.У.С.С. опустили й повиренні відтінком фронту і підступно напала з задку на сусідні частини Червоної Армії — він має припоручити бригаду Ч.У.С.С. стягнути з фронту і інтернувати.

Всі не знаходили вже слів, шоби осудити ганебний вчинок галицької "солдатески". На мітингах того самого дня так само осудили сей вчинок всі стріліці. Бригаду оставлено на фронті.

СТРАЙК НАФТОВИХ РОБІТНИКІВ В ГАЛИЧИНІ.

В статі "Страйк нафтових робітників" львівський "Вперед" з 24. мая с. р. пише:

Страйк нафтових робітників в Галичині викликав далішні колапс нафти і рафінерії. Вони мали причину до сего.

Помінувши на боці загальне явище класової боротьби капіталу з працею, яке на цілому світі проявляється періодично цілковитим рухом, страйками і злочинами, заступили в галицькому нафтовому промислі спеціальні відносини, в яких своє жерело має теперішній страйк.

Сі спеціальні відносини чадуть ся поділити на три групи: 1) чужий капітал в галицькому нафтовому промислі; 2) т. зв. гріндерство; 3) фінансова політика польського уряду в нафтовому промислі.

Від самого повстання нафтового промислу в Галичині заангажований був в ньому міжнародний капітал. Около 90 процент цілого галицького промислу знаходиться в руках чужого заграничного капіталу, а всі технічні матеріали потрібні до нафтового промислу є виключно заграничного походження. Наслідком сего від сего початку свого існування був галицький нафтовий промисел предметом рабункової господарств. Чужого капіталу як під оглядом нерационального добування, продукції і переробки природних нафтових богатств, так і виласку людської праці.

За часів Австрії галицький нафтовий промисел становив цілий ряд пестурбай, які проявляли ся раз над продукцією ропи, другий раз надстачею збірників і рафінерій, наглими спадками ціл на ропу, застом в продукції, творенням нафтового тресту і т. ин. Австрійський уряд доводив премій, контингентів і вкладом публічного гроша в будову збірників, рафінерій і руротрив датов сі пестурбай.

В області ринку праці і гігієнічних та санітарних відносин представив галицький нафтовий промисел образ найскаришшої нужди. Такий Борислав, Тустановичі, Східниця, Луцьк і інші нафтові центри представляють з себе нори, в яких просто невинніми являються сі жите нафтових робітників. Доми, мешкання, вулиці, склади, ресторани і кантори — се один збірник нор, бруду, диму, болю та. Мають в цілм світі нема другого промислового центра, який стоїть би вище під санітарним і гігієнічним оглядом від центрів галицького нафтового промислу. Чужому капіталу як зовсім не кождо про жите і задоволення галицького нафтового робітника, але про найбільший свій вижиск.

Платня галицького нафтового робітника не стояла в ніякому відношенні до випродукованих ним дібр, які йшли на збагачення заграничних міліонерів і міліардерів. Цілковитий рух слабо організованого нафтового робітництва лопив все заграничний капітал при помочи терору і переслідувань, які опустили свою кульминаційну точку підчас великого страйку нафтових робітників в 1902 р.

Після упадку Австрії, майже в нічому не змінили ся відносини в галицькому нафтовому промислі. Може тутити власності, репрезентовані в акціях, пересунули ся з рук німецьких і малярських капіталістів до рук французьких, англійських і американських капіталістів, але відносини знак страйку і всі робітники навіть найдалішні капіталісти покинули працю. По короткій промові тов. Гребенюка, що боротьба з підприємцями, накинена ними робітництву о теперішній стан посідає, почала ся і шоб треба в ній витратити аж до побіди, робітники величезним походом тїшли на збори, де по рефераті тов. Жеменського, окружного секретаря в польській мові і тов. Гребенюка в українській мові, зібрані ухвалили резолюцію, якою рішили солідарно аж до побіди витратити в страйку.

Далші страйки.

В копальні Оліга і в копальні ЛМ-манова, о 10 год. зарпали сирени на знак страйку і всі робітники навіть найдалішні капіталісти покинули працю. По короткій промові тов. Гребенюка, що боротьба з підприємцями, накинена ними робітництву о теперішній стан посідає, почала ся і шоб треба в ній витратити аж до побіди, робітники величезним походом тїшли на збори, де по рефераті тов. Жеменського, окружного секретаря в польській мові і тов. Гребенюка в українській мові, зібрані ухвалили резолюцію, якою рішили солідарно аж до побіди витратити в страйку.

Страйк в Биткові.

В битківських копальнях в середину о 10 год. зарпали сирени на знак страйку і всі робітники навіть найдалішні капіталісти покинули працю. По короткій промові тов. Гребенюка, що боротьба з підприємцями, накинена ними робітництву о теперішній стан посідає, почала ся і шоб треба в ній витратити аж до побіди, робітники величезним походом тїшли на збори, де по рефераті тов. Жеменського, окружного секретаря в польській мові і тов. Гребенюка в українській мові, зібрані ухвалили резолюцію, якою рішили солідарно аж до побіди витратити в страйку.

Далші страйки.

В копальні Оліга і в копальні ЛМ-манова, о 10 год. зарпали сирени на знак страйку і всі робітники навіть найдалішні капіталісти покинули працю. По короткій промові тов. Гребенюка, що боротьба з підприємцями, накинена ними робітництву о теперішній стан посідає, почала ся і шоб треба в ній витратити аж до побіди, робітники величезним походом тїшли на збори, де по рефераті тов. Жеменського, окружного секретаря в польській мові і тов. Гребенюка в українській мові, зібрані ухвалили резолюцію, якою рішили солідарно аж до побіди витратити в страйку.

Страйк обиває всі копальні в цілій Галичині. — 36.000 робітників на страйку.

"Вперед" з 25. мая між иншим доносить:

Страйк нафтових робітників обиває всі без винятку копальні в східній і західній Галичині. В страйку стоїть понад 36 тисяч робітників. Страйк переродив ся в повстання і зорганізовано; робітники, покинувши працю, заховають ся спокійно, терпеливо вичікуючи дальшого ходу події.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

Всі копальні заповнені військом.

Після Покоряті та всі копальні в східній і західній Галичині заповнені військом, а в Бориславі є навіть нашіні кріси та артилерія з канонами, не згадуючи вже саперів, поліції кінної та пішої з Львова і з Кракова.

Товариші! Коли змінюєте своє місце побуту, подавайте записки свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часисни на нову адресу.

ТОВАРИШІ! УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІЙ ДІМ
В ВИННІПЕГ ПОТРЕБУЄ ВАШОЇ ПОМОЧІ!

ЖЕРТВУЙТЕ НА СПЛАТУ ДОВГУ УКР. РОБ. ДОМУ.

Жертви просить ся посилати на адресу:

UKRAINIAN LABOR TEMPLE
Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.

Ловля риби на Каспійським морі.

РИГА, 16. мая (почтою). — "Новий Путь" доносить, що лова риби на Каспійським морі заповідається ся дуже добре. Надіють ся, що сего року зловлять 5 мільйонів пудів риби.

З 19 фабрик для консервування риби в Темір-Хан-Шура 8 фабрик вже пущено в рух, а прочіх 11 перенесено до Петровська. Сі фабрики стояли бездільно вже через 6 років.